

URBANIZACJA TERENÓW WIEJSKICH W PERCEPCJI LOKALNYCH MIESZKAŃCÓW NA PRZYKŁADZIE WOLICY KOŁO KALISZA

IWONA MARKUSZEWSKA¹, AGNIESZKA DELEBIS²

¹ Zakład Ekologii Krajobrazu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych,
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ul. Dziegiełowa 27, 61-606 Poznań

² Borek, ul. Krótka 1, 62-872 Godziesze Małe

Abstract: The article concerns the process of the dynamic transformation of a rural area that came about as a result of suburbanisation. The transformation, concerning the last several years, was presented using the example of the village of Wolica, near Kalisz. The main data were obtained from a survey carried out among the local inhabitants. Additionally, the following information sources were used; cartographical maps and the planning and strategic documents of the commune of Godziesze Wielkie, being the territory on which Wolica is located. The results of the survey revealed that the suburbanisation of Wolica significantly changed the rural landscape. Although these changes are necessary, in response to the demands of local dwellers, they are not always beneficial for the maintenance of the landscape quality.

Keywords: countryside, rural landscape, urbanisation, local inhabitants, survey, Wolica

WPROWADZENIE

Istnieje wiele definicji wsi oraz obszarów wiejskich, które w ujęciu czasowym zmieniają się z uwagi na zmieniające się funkcje i role terenów wiejskich. Z tego powodu definicja obszarów wiejskich, przytoczona tu za Międzynarodową Unią Geograficzną: „przestrzeń wiejska to obszar o niskim wskaźniku zaludnienia i wyposażenia w infrastrukturę oraz przewadze działalności gospodarczej mającej charakter rolniczy”, straciła obecnie swoje znaczenie. Już w latach 70. ubiegłego wieku zauważono, że krajobraz wiejski to nie tylko gospodarstwa i użytki rolne, ale intensywne procesy urbanizacyjne zachodzące na wsiach (Bański 2013). Jednak na znaczące zmiany krajobrazu wsi wpływ miały przede wszystkim przeobrażenia przemysłowe w XIX w., kiedy mieszkańcy miast z uwagi na degradację środowiska zostali zmuszeni do zmiany trybu życia, co również wiązało się z ich przenoszeniem się na tereny wsi. Od tamtej pory wieś zaczęła tracić swoje pierwotne funkcje produkcyjne na rzecz rozwoju funkcji pozarolniczych. Współcześnie proces ten określany jest jako wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Z tego względu Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz.U.

2003 Nr 166, poz. 1612) definiuje wieś jako strukturę zasiedlania o różnej formie zabudowy, pełniącą funkcje rolnicze, a także funkcje turystyczno-usługowe. Ponadto, tematyka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich znalazła miejsce w opracowaniach strategicznych, np. *Multifunctionality: towards an analytical framework* (2001), *European Model of Agriculture – Challenges Ahead* (2006).

Z procesem współczesnych zmian krajobrazu wiejskiego wiąże się pojęcie urbanizacji terenów wiejskich. Jest ona efektem suburbanizacji, która oznacza m.in. przenoszenie się ludności miejskiej poza miasto na sąsiadujące z nią obszary wsi. Procesy suburbanizacyjne przyczyniają się do rozwoju obszarów wiejskich, lecz jednocześnie wpływają na destrukcję krajobrazu wiejskiego. Najczęstszym przejawem suburbanizacji wsi jest budowa domków szeregowych, jednorodzinnych typu willowego, odbiegająca stylem od typowej architektury wiejskiej. Takie działanie jest konsekwencją przenoszenia na obszar wsi miejskiego stylu życia. Jednak dla migrantów z miast wieś staje się jedynie miejscem zamieszkania, ponieważ osoby te pozostają w ścisłych relacjach z miastem, które w dalszym ciągu zapewnia im miejsce pracy. Z tym ostatnim wiąże się pojęcie „miasto-sypialnia”. Jak podaje Wrona (2012), „miasto-sypialnia” pełni głównie funkcję mieszkaniową, z ograniczoną ofertą dostępu do innych usług. Jednak rekompensatą są tutaj: niski koszt mieszkania lub kupna działki, czyste powietrze czy niski poziom hałasu.

Konsekwencją opisanych przekształceń jest fakt, iż obszar podmiejski staje się miejscem konkurencyjnym dla miasta. Atrakcyjność strefy peryferyjnej miasta tłumaczą również względy socjologiczne, np. posiadanie własnego prywatnego miejsca, z którym wiąże się również fakt zwiększonego bezpieczeństwa oraz różnorodnych form relaksu (Mierzejewska, Parysek 2005). Z drugiej strony, intensywne procesy inwestycyjne oraz wzmożony ruch migracyjny zaburzają ład i harmonię krajobrazu wiejskiego. Harmonia krajobrazu rozumiana jest tutaj jako współwystępowanie określonych elementów krajobrazu, uznawanych przez obserwatora za najbardziej właściwe, pasujące do akceptowanych wzorców i ideałów oraz korzystnie oddziałujących na całokształt oglądanej scenarii (Wojciechowski 1986). Ten emocjonalny odbiór krajobrazu rolniczego, który nawiązuje również do pojęcia swojskości, pojawia się w innej definicji, zaproponowanej przez Angiela i Pietrzak (2009). Termin ten dotyczy krajobrazu rolniczego wsi tradycyjnej, który jest rozumiany jako krajobraz harmonijnym, zapewniający mieszkańcom poczucie swojskości i bezpieczeństwa.

CEL I METODY BADAŃ

Celem pracy była ocena zmian krajobrazu wsi Wolica koło Kalisza, zachodzących w wyniku postępującej urbanizacji terenów wiejskich. Badania były ukierunkowane na poznanie opinii społeczności lokalnej zamieszkującej

zarówno wieś Wolica, gminę Godziesze Wielkie, jak i gminy należące do powiatu kaliskiego.

W celu określenia zmian krajobrazu, zwłaszcza w zakresie rozmieszczenia nowych inwestycji i przeznaczenia terenu pod nierolnicze użytkowanie, wykorzystano następujące materiały planistyczne i strategiczne: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie (2010), Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości Wolica (2011) oraz Prognozę oddziaływania na środowisko ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie – wieś Wolica (2013), Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb sporządzenia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie oraz planów miejscowych (2009), Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie – wieś Wolica (2012).

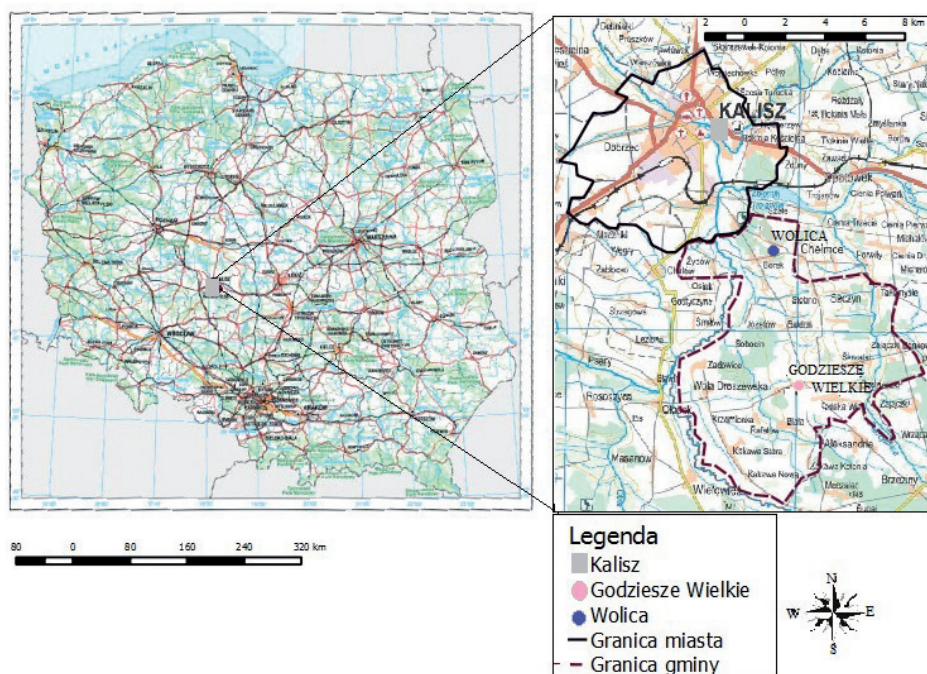
W badaniu posłużono się narzędziem kwestionariusza ankiety. Ankieta składała się zarówno z pytań zamkniętych, jak i otwartych. Badanie przeprowadzono w dwóch formach: rozmowy bezpośredniej oraz w formie pośredniej – umieszczenie ankiety na stronie internetowej wsi Wolica <<https://www.facebook.com/groups/solectwowolica/?fref=ts>>. Badania przeprowadzono od marca do kwietnia 2015 r.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAŃ

Obszarem badań jest wieś Wolica, położona w północnej części gminy Godziesze Wielkie (powiat kaliski) (ryc. 1). Wolica od wschodu i północy sąsiaduje z gminą Opatówek, od zachodu z miastem Kalisz i wsią Żydów, a od południa ze wsią Borek. Powierzchnia ogólna Wolicy wynosi 648,3 ha, w tym grunty orne zajmują 286,2 ha (44,15%), sady – 4,9 ha (0,75%), łąki i pastwiska – 60,3 ha (9,3%), lasy i grunty zadrzewione – 235,2 ha (36,3%), nieużytki – 1,0 ha (0,15%), grunty pozostałe – 60,6 ha (9,5%) (Prognoza oddziaływania..., 2013).

Wolice to typowa wieś ulicówka, gdzie zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż drogi powiatowej. Nieformalnie wieś dzieli się na dwie części: tzw. Wolice Starą oraz Wolice Nową (ryc. 2). Wolice Stara (inaczej Szpitalna lub Błotna) to pierwotny człon wsi, do której zalicza się wschodni fragment sołectwa. Natomiast Wolice Nowa, która graniczy bezpośrednio z miastem Kaliszem, położona jest w zachodniej części sołectwa i powstała w ciągu ostatnich 25 lat.

Na terenie wsi Wolica dominują słabe gleby. Są to głównie gleby bielcowe, brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych lekkich podścielonych glinami lekkimi oraz mady wytworzone z pyłów zwykłych, piasków gliniastych lub glina. Gleby te zalicza się do IVa oraz V klasy gruntów ornych. Występują tu gleby brunatne wylugowane i czarne ziemie wytworzone z piasków

Ryc. 1. Położenie wsi Wolica w powiecie kaliskim

Źródło: opracowane na podstawie Geoportal.pl.

Fig. 1. Location of the village of Wolica in the Kalisz district

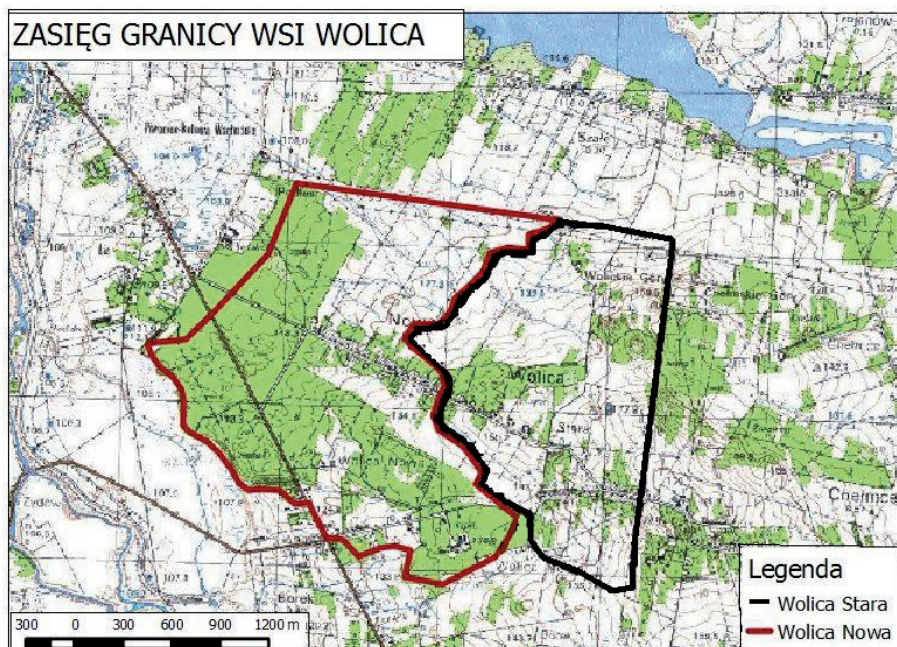
Source: compiled on the basis of Geoportal.pl.

oraz gleby murszowate wytworzone z piasków słabogliniastych o zakłóconych stosunkach wodno-powietrznych.

Analizując zmiany wsi Wolica, nie sposób pominąć kwestii demograficznych. W latach 2008–2013 liczba ludności sołectwa zwiększyła się dwukrotnie i obecnie wynosi 1245 osób. Pod względem demograficznym wieś jest liderem w gminie Godziesze Wielkie. Dla porównania, liczba ludności w pobliskich wsiach osiąga średnio 500 osób. Warto też zaznaczyć, że w 1990 r. liczba ludności wynosiła niewiele ponad 700 mieszkańców (Stadium..., 2010).

Niewątpliwie wpływ na powyższą sytuację ma położenie administracyjne wsi, ponieważ sąsiedztwo miasta Kalisza oddziałuje na postępującą urbanizację Wolicy. Z tego powodu sołectwo to jest typowym obszarem sypialnianym dla pobliskiego miasta. Jednak wpływ sąsiedniej aglomeracji to nie jedyny czynnik napływu ludności na ten teren. Również zachętą są tu względnie niskie ceny zakupu działek gruntu.

Z obserwacji terenowych wynika, że największe zmiany w ciągu ostatnich kilku dekad to głównie zainwestowanie terenu znajdującego się w północno-zachodniej części sołectwa. Zmiany te dotyczą nie tylko nowych inwestycji

Ryc. 2. Stara i Nowa Wolica

Źródło: opracowane na podstawie Geoportal.pl.

Fig. 2. The Old and New Wolica

Source: compiled on the basis of Geoportal.pl.

w postaci domów jednorodzinnych, ale również uzbrojenia terenu w instalacje techniczne. Jako przykład można podać sieć gazową, która na terenie omawianej wsi została wprowadzona tylko na obszarze Wolicy Nowej. Ponadto, przez obszar wsi planowane jest przeprowadzenie gazociągu wysokiego ciśnienia.

Biorąc pod uwagę powyższe przedsięwzięcia oraz uwzględniając uwarunkowania przyrodnicze, jakie oferuje Wolica, nie dziwi fakt, iż systematycznie wzrasta zainteresowanie wsią jako miejscem zamieszkania. Również wieś Wolica wyróżnia się na tle innych sołectw gminy Godziesze Wielkie pod względem zarejestrowanych jednostek gospodarczych. Na terenie wsi Wolica na koniec maja 2012 r. było zarejestrowanych 66 podmiotów gospodarczych.

WYNIKI I DYSKUSJA

Charakterystyka respondentów

Łącznie w badaniu wzięło udział 130 ankietowanych, jednak w trakcie udzielania odpowiedzi 23 respondentów zrezygnowało z dalszego uzupełniania

ankiety. Pełnych odpowiedzi udzieliło 107 ankietowych. W formie bezpośredniej w badaniach wzięło udział 42 osób, a za pomocą formularza ankiety internetowej – 65 respondentów.

Wśród ankietowanych udział kobiet wyniósł 71%, mężczyzn zaś – 29%. Udział respondentów w wieku 15–25 lat osiągnął 21%. Nieco większy był udział osób w przedziale 40–60 lat (26%). Ankietowani powyżej 60 lat stanowili 14%. Natomiast najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 26–40 lat (39%).

Wykształcenie wyższe posiadało 66% badanych, osoby z wykształceniem średnim stanowiły 10%, a pozostała grupa respondentów to niewielki odsetek osób z wykształceniem zawodowym (5%). Mieszkańcy gminy Godziesze Wielkie stanowili prawie 40% ankietowanych. Spory był udział mieszkańców Kalisza (33%). Pozostali to mieszkańcy innych gmin powiatu kaliskiego: Blizanów, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Koźminek, Lisków, Mycielin, Opatówek, Stawiszyn, Szczytniki, Żelazków.

Analiza wyników ankiety

Ankietę otwierało pytanie o to, czy ankietowani zauważają zmiany zachodzące we wsi Wolica. Pozytywnych odpowiedzi udzieliło 57% pytanych, a przecząco odpowiedziało 43%. Co ciekawe, najwięcej pozytywnych odpowiedzi udzielili respondenci powyżej 40. roku życia. Świadczy to o tym, że przekształcenia krajobrazu wiejskiego w głównej mierze dostrzegają osoby mieszkające od dawna w opisywanej wsi lub jej okolicy. Z drugiej strony, przemiany krajobrazu wiejskiego, będącego efektem suburbanizacji, nie są dostrzegalne przez osoby, które sprowadziły się na wieś w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Ponadto, wśród osób które dostrzegają proces przekształcenia sołectwa znajduje się 69% mieszkańców gminy Godziesze Wielkie, a pozostali ankietowani to mieszkańcy innych gmin lub miasta Kalisza.

Kolejne pytanie dotyczyło rodzajów zmian zachodzących w krajobrazie wsi Wolica. Do wyboru były następujące opcje: (1) powstające nowe osiedla domów jednorodzinnych, (2) budowa nowych sklepów lub powiększanie istniejących, (3) budowa ośrodka Centrum Edukacyjno-Rehabilitacyjnego „Tęcza”, (4) rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej (nowe drogi, nowe przystanki autobusowe), (5) rozbudowa infrastruktury przesyłowej (rozbudowa sieci kanalizacyjnej). Respondenci mogli również wpisać własne sugestie w pozycji: „inne”. Ankietowani zobligowani zostali do wyboru trzech odpowiedzi, ich zdaniem najbardziej istotnych.

Spośród podanych sugestii największą liczbę odpowiedzi uzyskała budowa nowych osiedli mieszkaniowych (79% ankietowanych). Ważne było również utworzenie ośrodka Centrum Edukacyjno-Rehabilitacyjnego „Tęcza” (55% respondentów). Na kolejnej pozycji znalazło się podłączenie wsi do sieci

kanalizacyjnej (49%). Niewielki udział respondentów zwrócił uwagę na rozbudowę infrastruktury w postaci nowych przystanków autobusowych i chodników oraz powstanie nowych sklepów lub powiększenie istniejących.

Ciekawych informacji dostarcza analiza odpowiedzi, które znalazły się w pozycji „inne”. Ankietowani wyrazili zaniepokojenie jakością środowiska przyrodniczego poprzez rosnącą ilość odpadów (14%). Znalazły się również obawy o wzrost wycinki drzew oraz przeznaczenie użytków rolnych na rzecz innych przekształceń antropogenicznych (6%). Z powyższego wynika, że aż 20% ankietowanych postrzega zmiany jako bardzo negatywne w odniesieniu do degradacji krajobrazu, jak i poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego. Należy zaznaczyć, że podobnie jak w przypadku poprzedniego pytania również i tu te głosy niepokoju wyraziły osoby powyżej 40. roku życia.

Kolejne pytanie dotyczyło czasu, w którym zdaniem pytanym nastąpiły najbardziej dynamiczne przekształcenia krajobrazu. 6% ankietowanych uznało, że zmiany te przypadły na okres ostatnich 12 miesięcy. Aż 68% respondentów odpowiedziało, że był to okres od 1 do 5 lat. 20% ankietowanych stwierdziło, że zmiany te nastąpiły w okresie 5–15 lat. Tyle samo uważało, że okres największej transformacji miał miejsce ponad 15 lat temu.

W dalszej części ankiety pytano respondentów o to, czy na zmiany krajobrazu ma wpływ położenie administracyjne i bliskość miasta Kalisza. Było to pytanie otwarte, gdzie respondenci mogli wyrazić swoją opinię w formie komentarza. Spośród wszystkich, którzy wzięli udział w ankiecie, jedynie cztery osoby nie widzą związku przestrzenno-funkcjonalnego między rozwojem Wolicy a bliskością Kalisza. Pozostali taką zależność zauważają. Jest jednak grupa kilkudziesięciu osób, która zaznaczyła istnienie pewnych relacji, ale nie potrafiła sprecyzować, na czym ten związek polega.

Większość ankietowanych argumentowała swoje stanowisko tym, iż położenie Kalisza ma znaczący wpływ na zmianę wizerunku wsi oraz jej roli jako obszaru o funkcjach rolniczych. Spora grupa ankietowanych zwróciła uwagę na wzrastające znaczenie Wolicy jako „sypialni” dla pobliskiego Kalisza. Przyznają, że Wolica to praktycznie przedmieście Kalisza. Jeden z ankietowanych napisał: „Ostatnio można zaobserwować trend polegający na tym, że ludzie z miast osiedlają się na terenach podmiejskich – tam mieszkają, a do pracy czy szkoły dojeżdżają do miasta. Myślę, że w przypadku Wolicy i Kalisza sytuacja wygląda podobnie”.

Kilkanaście osób zwróciło uwagę na zwiększenie konkurencyjności Wolicy w stosunku do innych miejscowości powiatu kaliskiego z uwagi na rozwój specyficznych inwestycji, np. usprawnienie połączenia komunikacyjnego z Kaliszem. Potwierdza to poniższy komentarz: „Położenie miasta w pobliżu wsi ma duże znaczenie dla rozwoju tejże miejscowości, gdyż coraz większa liczba osób chce mieszkać w cichej wiosce i mieć nieograniczony dostęp do natury. Jednocześnie osoby te chcą mieć szybki dojazd do miejsc pracy w mieście, a to

sprzyja budowaniu dobrych dróg oraz rozwijaniu komunikacji pomiędzy Kaliszem a Wolicą”.

Respondenci podkreślili również fakt, iż powiązania przestrzenno-funkcyjne pomiędzy Wolicą a Kaliszem ułatwiają rozwój Wolicy. Warto przytoczyć tu poniższą wypowiedź: „Bliskość miasta sprzyja pojawieniu się potencjalnych inwestorów, którzy będą chcieli właśnie w tym miejscu inwestować. Daje to szanse dla Wolicy, gdyż już od dłuższego czasu mieszkańcy nie utrzymują się ani z uprawy roślin, ani z hodowli zwierząt, bo ziemia jest tu nieurodzajna, a na dodatek duży areal zajmują lasy. Pozostały tylko pojedyncze, małe gospodarstwa role”.

Interesujących refleksji dostarczają wypowiedzi rdzennych mieszkańców Wolicy, którzy na co dzień obserwują sąsiadów-imigrantów z miasta. „Większość ludzi pragnie mieszkać blisko miasta, ale jednocześnie chce uciec od spalin i miastowego zgiełku. Idealnym do tego miejscem jest Wolica, gdzie życie toczy się w zwolnionym tempie, ale w razie potrzeby w ciągu 15 minut można znaleźć się w Kaliszu po to, by zrobić zakupy, pójść do restauracji lub pubu, czyli skorzystać z tych wszystkich atrakcji, których nie ma w Wolicy. Ale to pokazuje, że mieszkańcy Kalisza wyprowadzając się na wieś, jednocześnie chcą być blisko miasta i mieć łatwy dostęp do wszelkich usług, jakie oferuje miasto”. W innym komentarzu ankietowany argumentuje: „Wieś położona jest w obrębie wpływu miasta Kalisza. Do wsi przeprowadzają się w dużej części osoby z miasta, które szukają tu tych samych udogodnień cywilizacyjnych, z jakich korzystali mieszkając w mieście, np. dostępu do sieci kanalizacyjnej, stałego łącza internetowego, dostępu do usług”.

Kolejne pytanie dotyczyło czynników, które sprzyjają urbanizacji Wolicy. Jako proponowane znalazły się następujące odpowiedzi: (1) dogodny dostęp do komunikacji miejskiej, (2) rozwijająca się sieć usługowa, (3) atrakcyjność walorów przyrodniczych, (4) atrakcyjność walorów antropogenicznych, (5) większa możliwość zatrudnienia w porównaniu z innymi sołectwami gminy Godziesze Wielkie.

W związku z tym, że respondenci mogli wybrać maksymalnie trzy sugestie, do najczęściej wybieranych należały: atrakcyjność walorów antropogenicznych (93% respondentów), większa możliwość zatrudnienia w porównaniu z innymi sołectwami gminy Godziesze Wielkie (50%), atrakcyjność walorów przyrodniczych (43%). Mniejsze znaczenie dla urbanizacji Wolicy, zdaniem ankietowanych, mają rozwijająca się sieć usługowa (38%), natomiast na dobry dostęp do komunikacji miejskiej wskazało 15% ankietowanych.

Ostatnie pytanie dotyczyło stopnia dostępności do określonych dóbr i usług antropogenicznych oraz walorów środowiska naturalnego, jakimi były: (1) komunikacja miejska/podmiejska, (2) drogi samochodowe i jakość ich nawierzchni, (3) sieć kanalizacyjna, (4) sieć kablowa, (5) rozrywka (strzelnica, kino, teatr, bilard), (6) usługi gastronomiczne, (7) przyroda (las, jezioro), (8) rekreacja (ścieżki zdrowia, ścieżki rowerowe). Zastosowano pięciostopniową skalę oceny:

1 – brak dostępu, 2 – dostęp w nieznacznym stopniu, 3 – dostęp optymalny, 4 – dostęp dobry, 5 – dostęp bardzo dobry.

Wyniki badań wskazały, że najbardziej cenionym walorem Wolicy, z najlepszym dostępem, są tereny leśne z uwagi na specyficzny mikroklimat oraz możliwość uprawiania sportu. Równie wysoko oceniono dostęp do takich form rekreacji, jak ścieżki zdrowia oraz ścieżki rowerowe. Respondenci cenią dobre połączenia komunikacyjne oraz jakość dróg. Najgorzej oceniony został dostęp do małej gastronomii oraz infrastruktury, tj. Internet, chodniki. Zapewne wynika to stąd, że nowi mieszkańcy Wolicy oczekują tych samych usług, które mieli do dyspozycji w mieście, ich wcześniejszym miejscu zamieszkania.

Zaznaczyć należy, iż Wolica nie oferuje zbyt zróżnicowanej oferty usługowej, choć jej różnorodność wzrasta systematycznie wraz ze zwiększającą się liczbą ludności. Również systematycznie prowadzi się remonty dróg mające na celu poprawienie jakości nawierzchni oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ponadto powstają nowe chodniki, doprowadzana jest sieć kanalizacyjna, a także prowadzone są prace nad poprawą jakości sieci światłowodów.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Zaprezentowane w niniejszej pracy wyniki badań potwierdzają, że współczesna wieś przestaje być obszarem działalności rolniczej w tradycyjnym ujęciu, czyli głównie związanym z uprawą roślin i hodowlą zwierząt. Wieś staje się przestrzenią, gdzie spotykają się różne funkcje, a źródłem utrzymania jej mieszkańców są głównie źródła pozarolnicze. Ten proces zmian można oceniać zarówno pozytywnie, jak i negatywnie, co odzwierciedlają zamieszczone w pracy opinie lokalnej społeczności.

Proces transformacji wsi Wolica został negatywnie odebrany przede wszystkim przez długoletnich mieszkańców wsi, którzy jako naoczni świadkowie zachodzących zmian oceniają je przez pryzmat związków emocjonalnych i przywiązania do miejsca zamieszkania. Z kolei pozytywnie przemiany te odbierają nowi mieszkańcy Wolicy, którzy cenią sobie wieś jako miejsce zamieszkania z uwagi na bliskość przyrody. Choć w ich krytycznej opinii w Wolicy ciągle brakuje pewnych usług (np. mała gastronomia), to jednak bliskość Kalisza sprawia, iż mogą oni zaspokoić swoje potrzeby w mieście.

Inną pozytywną konsekwencją urbanizacji Wolicy jest przeprowadzenie w ostatnich latach wielu inwestycji, których zadaniem była poprawa komfortu życia na wsi. Chodzi tu o: budowę sieci gazociągowej, poprawę jakości dróg i budowę nowych chodników, usprawnienie jakości sieci internetowej. Te usprawnienia były magnesem dla nowych inwestorów, a stworzone przez nich nowe miejsca pracy przyczyniły się do zmniejszenia bezrobocia na badanym terenie.

Warto również wspomnieć o jeszcze jednej kwestii, mianowicie o przejawach degradacji środowiska będącej konsekwencją urbanizacji wsi. Mowa tu o emisji spalin, hałasu i innych zanieczyszczeń przez środki transportu, którego wzmożone stężenie jest przyczyną utrudnień w ruchu samochodowym. Ten wzmożony ruch indywidualnych środków transportu to efekt przemieszczania się mieszkańców Wolicy do pracy w Kaliszu. Ponadto, z uwagi na to, że sieć gazociągowa obejmuje tylko fragment sołectwa, pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z tradycyjnego źródła energii, czyli węgla spalanego w domowych paleniskach. Przyczynia się to do sezonowego wzrostu niskiej emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych. Ze wzrostem liczby mieszkańców wzrasta także zapotrzebowanie na wodę, a to z kolei obniża efektywność sieci wodociągowej, z czym już teraz borykają się mieszkańcy Wolicy (zwłaszcza latem). Warto wspomnieć o tym, iż obserwuje się wzrost zaśmiecania pobliskiego lasu licznie odwiedzanego przez rekreantów.

Podsumowując, rozwój obszarów wiejskich powinien odbywać się z jednoczesnym poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Jest to obowiązek i wyzwanie, przed którymi stoją nie tylko przedstawiciele lokalnych władz, ale również lokalni mieszkańcy korzystający na co dzień ze środowiska i krajobrazu.

LITERATURA

- Angiel M., Pietrzak M., 2009: *Wieś tradycyjna w krajobrazie Pogórzy Karpackich*, [w:] Z. Kuriata (red.), *Polskie Krajobrazy wiejskie dawne i współczesne*, Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG 12, Sosnowiec.
- Bański J., 2013: *Polska wieś w perspektywie 2050 roku*, Studia Obszarów Wiejskich, 33.
- European Model of Agriculture – Challenges Ahead*, 2006: A Background Paper for the Meeting of Ministers of Agriculture in Oulu.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości Wolica, 2011.
- Mierzejewska L., Parysek J., 2005: *Między deurbanizacją a reurbanizacją: nowe oblicza urbanizacji w Polsce*, [w:] I. Jażdżewska (red.), *Współczesne procesy urbanizacji i ich skutki*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Multifunctionality: towards an analytical framework*, 2001: Agriculture and Food, OECD.
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Godziesze Wielkie – wieś Wolica, 2012.
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb sporządzenia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Godziesze Wielkie oraz planów miejscowych, 2009.
- Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie – Wieś Wolica, 2013.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Godziesze Wielkie, 2010.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, Dz.U. z 2003 Nr 166, poz. 1612.
- Wrona J., 2012: *Słownik geografii społeczno-ekonomicznej*, Universitas, Kraków.
- Wojciechowski K.H., 1986: *Problemy percepcji i oceny estetycznej krajobrazu*, Rozprawy Habilitacyjne Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS 28, Lublin.